

Omaishoidontuen toimintaohje ja myöntämisperusteet 2024

Pevamltk 11.12.2023 § 135
460/00.01.02.00/2022

Valmistelija: vammaisten avopalvelujen palveluyksikköjohtaja Sanna Suomi, puh. 040 830 4340, sanna.suomi(at)pshyvinvointialue.fi ja vammaispalveluiden palvelualuejohtaja Seija Kärkkäinen, puh. 040 747 0506, seija.karkkainen1(at)pshyvinvointialue.fi

Pohjois-Savon hyvinvointialueen aluehallitus vahvisti kokouksessaan 7.12.2022 § 346 omaishoidon tuen toimintaohjeen ja myöntämisperusteet 1.1.2023 lukien.

Omaishoidon tuki on lakisääteinen yleiseen järjestämisvelvollisuuteen kuuluva palvelu, jonka järjestämisestä hyvinvointialueen huolehtii määrärahojensa puitteissa. Omaishoidon tuen laissa (937/2005) säädetään tuen myöntämisedellytyksistä, alimpien hoitopalkkioiden määristä, omaishoidon tukea annettavista palveluista, omaishoitajan vapaasta, hoito- ja palvelusuunnitelmasta sekä omaishoitosopimuksesta. Omaishoidon tuen myöntämisperusteet päättää hyvinvointialue säännösten sallimissa rajoissa.

Omaishoitolain 2 §:n mukaan omaishoidon tuella tarkoitetaan kokonaisuutta, johon kuuluvat

- hoidettavalle annettavat tarvittavat palvelut
- omaishoitajalle maksettava hoitopalkkio ja vapaa
- omaishoitoa tukevat palvelut.

Omaishoidon tukea voidaan myöntää sekä pitkä- että lyhytaikaisen tarpeen perusteella silloin, kun omaisen antama hoito tai avustaminen on hoidettavan edun mukaista ja edellytykset omaishoidon toteuttamiseksi ovat olemassa.

Omaishoitolain 3 §:n mukaan hyvinvointialue voi myöntää omaishoidon tukea, jos:

- Henkilö alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi tarvitsee kotioloissa hoitoa tai muuta huolenpitoa.
- Hoidettavan omainen tai muu hoidettavalle läheinen henkilö on valmis vastaamaan hoidosta ja huolenpidosta tarpeellisten palveluiden avulla.
- Hoitajan terveys ja toimintakyky vastaavat omaishoidon asettamia vaatimuksia.
- Omaishoito yhdessä muiden tarvittavien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kanssa on hoidettavan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kannalta riittävää.
- Hoidettavan koti on terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva.

- Tuen myöntämisen arvioidaan olevan hoidettavan edun mukaista.

Viranhaltijan on tuesta päättäessään tutkittava

- täyttääkö hakija (hoidettava) laissa säädetyt edellytykset tuen saamiselle
- onko hänen avun ja hoidon tarpeensa kokonaisuutena arvioiden muihin hakijoihin verrattuna sellainen, että hänelle määrärahojen puitteissa voidaan omaishoidon tukea myöntää.

Omaishoidon tuesta on laadittava yhdessä hoidettavan ja omaishoitajan kanssa hoito- ja palvelusuunnitelma, joka liitetään omaishoitosopimukseen. Suunnitelman avulla varmistetaan hoidon toteutus niin, että omaishoito yhdessä muiden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kanssa turvaa hoidettavan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kannalta riittävät palvelut.

Myös omaishoitajan tarve omaishoitoa tukeviin sosiaalihuollon palveluihin arvioidaan suunnitelmaa tehtäessä. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan mm. miten hoidettavan hoito järjestetään hoitajan vapaan, terveydenhoitoon liittyvien käyntien tai muun poissaolon aikana.

Omaishoidon tukeen sisältyy aina rahana suoritettava hoitopalkkio. Hoitopalkkio porrastetaan hoidon sitovuuden ja vaativuuden perusteella. Perheen tulot ja varallisuus eivät vaikuta palkkion määrään. Hoitopalkkio on verotettavaa tuloa.

Hoitajan esittämän erityisen syyn perusteella hoitopalkkio voidaan sopia säädetyjä vähimmäismääriä pienemmiksi. Hyvinvointialue päättää omaishoidon tuen palkkioluokkien lukumääristä ja kriteereistä lain sallimissa rajoissa. Voimassa oleviin palkkioihin tehdään vuosittain indeksitarkistus.

Jos hyvinvointialue myöntää hoidettavalle omaishoidon tukea, hyvinvointialue ja omaishoitaja tekevät toimeksiantosopimuksen omaishoidon tuesta. Omaishoitosopimukset ovat toistaiseksi voimassa olevia, ellei ole erityistä syytä määräaikaisen sopimuksen tekemiseen. Valinnan toistaiseksi voimassa olevan ja määräaikaisen sopimuksen välillä on perustuttava hoidettavan etuun. Omaishoitosopimuksen liitteenä on oltava hoito- ja palvelusuunnitelma.

Omaishoitosopimuksen tehnyt omaishoitaja ei ole työsopimuslain 2 §:n tarkoittamassa työsuhteessa hyvinvointialueeseen, hoidettavaan tai hoidettavan huoltajaan. Hyvinvointialueen on otettava työtapaturma- ja ammattitautilain 3 §:n mukainen vakuutus hoitajalle.

Liitteenä olevassa omaishoidon tuen toimintaohjeessa ja myöntämisperusteissa on kuvattu omaishoito ja omaishoidon tuki, omaishoidon tuen myöntämisedellytykset, omaishoidon tuen hakeminen ja päätöksenteko, omaishoitosopimus, hoitopalkkio, omaishoitajan lakisääteisen vapaan järjestäminen, hoitajan

terveydenhoitoon liittyvien käyntien ja muun poissaolon aikainen hoito sekä omaishoitajan hoitotehtävää tukevat palvelut.

Päivitykset omaishoidon tuen toimintaohjeeseen ja myöntämisperusteisiin vuodelle 2024 on valmisteltu yhteistyössä ikääntyneiden palveluiden sekä perhe- ja vammaispalveluiden viranhaltijoiden toimesta. Tavoitteena on ollut selkiinnyttää omaishoidon tuen myöntämisperusteita vastaamaan suosituksia kansallisista myöntämisperusteista. Toimintaohjetta on myös tarkennettu palvelusetelillä järjestetyn lakisääteisen vapaan osalta.

Esityslistan oheisaineistona:

- Omaishoidon tuen toimintaohje ja myöntämisperusteet Pohjois-Savon hyvinvointialueella 1.1.2024 alkaen

Valmistelijan päätösehdotus:

Perhe- ja vammaispalveluiden lautakunta päättää hyväksyä oheisen mukaisen omaishoidon tuen toimintaohjeen ja myöntämisperusteet sovellettavaksi 1.1.2024 alkaen.

Taloudellisuus-, tuottavuus- ja integraatiovaikutusten arviointi

Yhtenäisillä omaishoidon tuen myöntämisperusteilla, myötävaikutetaan sosiaalipalvelujen yhdenvertaiseen järjestämiseen siten, että palvelut on mahdollista sovittaa yhteen muodostamalla tarkoituksenmukaisia, asiakasryhmien palvelutarpeisiin vastaavia palvelukokonaisuuksia ja palveluketjuja.

Toimivallan peruste hallintosääntö 41 §, lautakunnan erityistehtävät kohta 10

Esittelijä perhe- ja vammaispalveluiden toimialajohtaja

Päätösehdotus Perhe- ja vammaispalveluiden lautakunta päättää hyväksyä oheisen mukaisen omaishoidon tuen toimintaohjeen ja myöntämisperusteet sovellettavaksi 1.1.2024 alkaen.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.